

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 186/2015-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej, zo sudcu Petra Brňáka a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Okresný súd Piešťany p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany j e p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu [REDACTED], [REDACTED], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. marca 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka žalobou podanou na okresnom súde 4. júna 2010 žiadala o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, keďže „... k mimosúdnej dohode z dôvodov na strane odporcu (jej bývalého manžela) nedošlo“. Ako ďalej sťažovateľka uvádza, „... vzhľadom na skutočnosť, že súd vo veci ani po 7 mesiacoch od podania žaloby nekonal, dňa 5. januára 2011 podala sťažovateľka sťažnosť na postup Okresného súdu Piešťany, ktorým spôsobuje prieťahy v konaní.

Následne dňa 1. februára 2011 bolo sťažovateľke doručené Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti... V upovedomení podpredsedníčka súdu JUDr. Kondllová uviedla, že sťažnosť preskúmala, oboznámila sa s obsahom spisového materiálu a vyjadrením zákonnej sudkyne. Ďalej uviedla, že zákonná sudkyňa vzhľadom na počet vecí v jej senáte vybavuje veci podľa poradia, a preto bol v danej veci vytýčený termín pojednávania až dňa 20. januára 2011, a to na 4. apríla 2011. Podpredsedníčka sťažnosť vôbec neposúdila z hľadiska jej opodstatnenosti a dôvodnosti, a taktiež neprijala žiadne opatrenia vo veci, čo považujeme za nedostatočné riešenie sťažnosti.

Nariadené pojednávanie na 4. apríla 2011 však bolo zrušené pre OČR zákonnej sudkyne a odročené na neurčito, pričom súd vo veci odvtedy žiadnym spôsobom nekonal.

Vzhľadom na vyššie uvedené, dňa 25. novembra 2014 podala sťažovateľka opätovne sťažnosť na postup Okresného súdu Piešťany, ktorým spôsobuje zbytočné prietahy v konaní, z dôvodu, že súd vo veci už viac ako 4 roky žiadnym spôsobom nekonal.

Dňa 5. januára 2014 bolo sťažovateľke doručené Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti zo dňa 29. decembra 2014, v ktorom predsedníčka súdu JUDr. Kondllová nečinnosť súdu opätovne odôvodnila množstvom vecí v senáte zákonnej sudkyne. Sťažnosť bola označená za opodstatnenú, avšak vzhľadom k tomu, že sa vytýčil termín pojednávania na 20. februára 2015 (ktorý bol neskôr zmenený na 25. februára 2015), iné opatrenia predsedníčka vo veci nevykonala, čo taktiež považujeme za nedostatočné riešenie sťažnosti a prietahov v konaní.

Pojednávanie dňa 25. februára 2015, ktoré malo byť vôbec prvým pojednávaním vo veci, a to po uplynutí takmer piatich rokov od podania žaloby, bolo odročené na 10. apríla 2015 z dôvodu, že odporca nemá riadne vykázané predvolanie. Uvedené bolo prvotne oznámené telefonicky asistentkou zákonnej sudkyne do kancelárie právnej zástupkyne sťažovateľky v deň pojednávania, t. j. 25. februára 2015 v ranných hodinách a následne na samotnom pojednávaní. Máme za to, že súd by mal vo veci postupovať dôslednejšie a v prípade, kedy nemôže predvolanie doručiť na známu adresu odporcu, na pobyt odporcu sa má dopytovať skôr a nie až v deň samotného pojednávania.“.

3. Ako ďalej sťažovateľka s poukazom na rozhodovaciu prax ústavného súdu konštatuje, „... súd do dnešného dňa, t. j. ani po viac ako 4 a pol roku vo veci v podstate žiadnym spôsobom nekonal“. Argumentujúc skutočnosťou, že nejde o právne či fakticky zložitú vec, sťažovateľka zdôrazňuje, že sa konaním, resp. nekonaním zo strany okresného súdu dlhodobo nachádza v stave právnej neistoty, nemôže sa účinne domôcť svojich práv, pričom súdne konanie a situácia, v akej sa bez vlastného pričinenia nachádza, jej spôsobuje veľkú psychickú traumu a finančnú záťaž. Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„1. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Piešťanoch v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby v konaní pod sp. zn. 11 C 117/2010 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 21 400 € (slovom: dvadsaťjedentisícštyristo eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia [REDAKOVANÉ], advokátovi, vo výške 296,44 € (slovom: dvestodeväťdesiatšesť eur štyridsaťštyri centov) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

4. Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 186/2015-12 z 29. apríla 2015 v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť prijal na ďalšie konanie. Zároveň vyzval predsedníčku okresného súdu a následne i právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa k sťažnosti vyjadrila a aby zaslala na nahliadnutie súdny spis vedený pod sp. zn. 11 C 117/2010.

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaniami sp. zn. Spr. 254/15 doručenými ústavnému súdu 20. apríla 2015 a 25. mája 2015. Podaním doručeným ústavnému súdu 20. apríla 2015 predsedníčka okresného súdu JUDr. Kondllová zaslala rozpis procesných úkonov okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 a následne vo vzťahu k ústavnou sťažnosťou napadnutému konaniu poukázala na neprimerane veľkú zaťaženosť okresného súdu a na existenciu systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu okresného súdu väčším počtom sudcov. Zároveň s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Českej republiky č. k. 16 Kss 9/2013-91 z 20. marca 2014 dodala, že *„... činnosť každého sudcu má svoje limity a po nikom nemožno požadovať, aby sa nie krátkodobo, ale trvale, pracovne prepínal, vystavoval sa nezvládnuteľným stresom a v prospech nadštandardného plnenia pracovných úloh dlhodobo úplne potláčal svoj súkromný život. Sudca preto nemôže byť uznaný disciplinárne zodpovedným za to, že je dlhodobo značne vyťažovaný a v dôsledku toho jednoducho nie je schopný robiť všetky potrebné úkony bezodkladne tak, ako by zodpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmom účastníkov na čo možno najrýchlejšom rozhodnutí vo veci.“*.

Následne zaslaným podaním, doručeným ústavnému súdu 25. mája 2015, predsedníčka okresného súdu v plnom rozsahu zotrvala na svojom pôvodnom vyjadrení a ústavnému súdu oznámila, že netrvá na ústnom prerokovaní veci a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

6. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 11. júna 2015, v ktorom oznámila svoj súhlas s upustením od ústneho pojednávania v zmysle dikcie ustanovenia § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu z 13. apríla 2015 uviedla, že:

„... systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu okresného súdu Piešťany väčším počtom sudcov, na ktoré predsedníčka poukazuje, nie sú prijateľným ospravedlnením nekonania zo strany súdu a ako

také nemôžu byť na ťarchu sťažovateľky, ktorá sa dlhodobo neúspešne domáha svojich práv na súde.“

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľky upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného dôvodu senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk a chronológie procesných úkonov okresného súdu vypracovanej ústavným súdom na základe okresným súdom predloženého súdneho spisu sp. zn. 11 C 117/2010.

II.

8. Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 117/2010:

Žalobou doručenou okresnému súdu 4. júna 2010 sťažovateľka (v právnom postavení žalobkyne v pôvodnom konaní) žiadala zrušenie podielového spoluvlastníctva predajom a jeho vyporiadanie tak, že sa výťažok z predaja rozdelí medzi účastníkov konania podľa výšky ich spoluvlastníckych podielov, t. j. rovnakým dielom.

Sťažnosťou doručenou okresnému súdu 7. januára 2011 sťažovateľka namietala prieťahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 117/2010.

Dňa 20. januára 2011 bol úpravou okresného súdu nariadený termín pojednávania na 4. apríl 2014 o 9.00 h.

Listom z 25. januára 2011 podpredsedníčka okresného súdu upovedomila sťažovateľku o spôsobe vybavenia jej sťažnosti na prieťahy v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 117/2010 (podpredsedníčka okresného súdu sťažovateľke oznámila, že sťažnosť preskúmala, oboznámila sa s obsahom spisového materiálu a písomným vyjadrením

zákonnej sudkyne, za vzniknuté prieťahy sa sťažovateľke ospravedlnila; zároveň oznámila nariadenie termínu pojednávania vo veci).

Úradným záznamom z 31. marca 2011 zákonná sudkyňa na základe telefonického pokynu sudkyne odročila pojednávanie nariadené na 4. apríl 2011 na neurčito.

Na základe opatrenia č. 1 SprR 14/2011 z 8. novembra 2011 bola predmetná vec náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie JUDr. Jane Jarošovej.

Na základe opatrenia č. 1 SprR 10/2012 z 30. mája 2012 bola predmetná vec náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie JUDr. Renáte Mihalíkovej.

Sťažnosťou doručenou okresnému súdu 25. novembra 2014 sťažovateľka opakovane poukazovala na prieťahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 11 C 117/2010.

Dňa 16. decembra 2014 bol úpravou okresného súdu nariadený termín pojednávania na 20. február 2015 o 10.00 h.

Listom z 29. decembra 2014 predsedníčka okresného súdu upovedomila sťažovateľku o spôsobe vybavenia jej sťažnosti na prieťahy v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 117/2010 (predsedníčka okresného súdu sťažovateľke okrem iného oznámila, že s ohľadom na množstvo vecí v senáte zákonnej sudkyne, ako aj potrebu vo všetkých veciach konať postupne podľa poradia nápadu, nebolo skôr vo veci konané; predsedníčka okresného súdu považovala sťažnosť za opodstatnenú a poukázala na nariadenie termínu pojednávania vo veci).

Úradným záznamom z 25. januára 2015 došlo k zmene termínu pojednávania z 20. februára 2015 na 25. február 2015 o 10.00 h.

Dňa 25. februára 2015 bolo pojednávanie odročené na 10. apríl 2015 o 10.00 h na účely opätovného predvolania žalovaného.

Dňa 10. apríla 2015 bolo pojednávanie odročené na 19. jún 2015 o 10.00 h na účely opätovného predvolania žalovaného.

Podľa zistení ústavného súdu pojednávanie nariadené na 19. jún 2015 bolo opakovane odročené na 4. september 2015 na účely opätovného predvolania žalovaného.

III.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

11. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom...

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným

rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z ustanovenia § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Ak závisí rozhodnutie od posúdenia skutočností, na ktoré treba odborné vedomosti, ustanoví súd podľa § 127 OSP po vypočutí účastníkov znalca.

16. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú:

1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
2. správanie účastníka súdneho konania a
3. postup samotného súdu.

V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľku (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

16.1 Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky na zrušenie podielového spoluvlastníctva predajom a jeho vyporiadanie tak, že sa výťažok z predaja rozdelí medzi účastníkov konania podľa výšky ich spoluvlastníckych podielov, t. j. rovnakým dielom.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, posúdením namietaného konania podľa prvého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že preskúvané konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitá - jeho predmetom je zrušenie podielového spoluvlastníctva, teda ide o vec patriacu do štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Rovnako ide o druh konania, ktorého metodika postupu je upravená tak v hmotnoprávných predpisoch (zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov), ako aj v procesných predpisoch (Občiansky súdny poriadok) a v prípade ktorého súdy disponujú dostatkom stabilizovanej a rozsiahlej judikatúry.

Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nenamietala zložitost' veci. Doterajšia dĺžka namietaného konania nebola teda závislá od zložitosti veci.

16.2 Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania účastníkov súdneho konania, ústavný súd pri preskúvaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by samotná sťažovateľka akýmkoľvek spôsobom prispela k zbytočným prieťahom v konaní.

16.3 Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným prieťahom, a predovšetkým poukazuje na jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu činnosť, a to:

- od 4. júna 2010, keď bola okresnému súdu doručená žaloba sťažovateľky spolu s prílohami, do 4. apríla 2011, keď sa vo veci malo uskutočniť prvé pojednávanie, ktoré však bolo odročené na neurčito na pokyn zákonnej sudkyne,

- od 4. apríla 2011 do 9. novembra 2011, keď bola vec na základe opatrenia č. 1 SprR 14/2011 z 8. novembra 2011 náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie JUDr. Jarošovej (okresný súd vo veci po dobu 7 mesiacov nekonal),

- od 9. novembra 2011 do 1. júna 2012, keď bola vec na základe opatrenia č. 1 SprR 10/2012 z 30. mája 2012 náhodným výberom pridelená na ďalšie konanie JUDr. Mihalíkovej (okresný súd vo veci po dobu opakovane takmer 7 mesiacov nekonal),

- od 1. júna 2012 do 10. apríla 2015, keď boli v konaní nariadené 3 termíny pojednávania (na 25. február 2015, 10. apríl 2015 a 19. jún 2015), ktoré však boli bez prerokovania veci odročené (na 10. apríl 2015, 19. jún 2015 a 4. september 2015) na účely opätovného predvolania žalovaného.

17. Ústavný súd tiež pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústreďená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

18. Napriek tomu, že okresný súd niekoľkokrát vykonal procesné úkony spojené s prípravou pojednávania, v posudzovanej veci za 5 rokov dosiaľ nedošlo k prerokovaniu veci, a teda v napadnutom konaní nepadlo právoplatné rozhodnutie vo veci.

19. Obranu okresného súdu, v zmysle ktorej existencia systémových nedostatkov v oblasti výkonu spravodlivosti (vo vzťahu k dlhodobému nedostatočnému obsadeniu okresného súdu väčším počtom sudcov) bránila včasnému vybaveniu veci v napadnutom konaní s tým, že „... sudcovia podľa možnosti vo veci konali s ohľadom na zaťaženosť, aká je vo všetkých senátoch tunajšieho súdu...“, nemožno akceptovať.

V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len

dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal vyriešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

20. Na základe uvedeného ústavný súd hodnotí postup okresného súdu v označenom konaní ako taký, ktorý bol poznačený dlhodobou nečinnosťou okresného súdu, ktorému navyše chýbala i efektívnosť a ktorý v konečnom dôsledku nesmeroval k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a prispel k celkovej dĺžke napadnutého konania (5 rokov) bez právoplatného skončenia veci. V napadnutom konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou či v dôsledku správania účastníkov konania, ale najmä v dôsledku postupu okresného súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 117/2010 konal bez zbytočných prieťahov.

IV.

23. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

24. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

25. Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v sume 21 400 €, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

26. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 11 C 117/2010, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia nepredstavuje realizáciu práva priznaného čl. 46 ods. 3 ústavy, t. j. primerané finančné zadosťučinenie nemožno stotožňovať s odškodným, s náhradou či už za skutočnú škodu, alebo za ušlý zisk.

29. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaného porušenia práva úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátom.

30. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania, ktoré sťažovateľke v konaní pred ústavným súdom vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním.

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

32. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 296,44 € vrátane režijného paušálu (2 x 139,83 € + 2 x 8,39 €).

33. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

34. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu uvedenú v bode 3 výroku nálezu. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2015